

Вільям БРЕЙМ,

радник/тренер з питань взаємодії поліції з населенням,
Консультативна місія Європейського Союзу (Великобританія)

ПРОВІДНІ ПРИНЦИПИ ПОЛІЦІЮВАННЯ

У тезах розглянуто керівні принципи суспільно-орієнтованої поліцейської діяльності у Великій Британії в історичному та змістовному ракурсі. Зазначено, що реалізація цих принципів є важливою умовою формування правової та професійної ідентичності поліціантів. Наголошено, що керівні принципи поліції Великої Британії можуть бути застосовані в діяльності працівників патрульної служби України.

Ключові слова: керівні принципи поліціювання, поліція Великої Британії, суспільно-орієнтована поліцейська діяльність.

В тезисах рассмотрены руководящие принципы общественно-ориентированной полицейской деятельности в Великобритании в историческом и содержательном ракурсе. Отмечено, что реализация этих принципов является важным условием формирования правовой и профессиональной идентичности полицейских. Указано, что руководящие принципы полиции Великобритании применимы в деятельности работников патрульной службы Украины.

Ключевые слова: общественно-ориентированная полицейская деятельность, полиция Великобритании, руководящие принципы деятельности полиции.

УДК 159.922

Вадим Іванович БАРКО,

доктор психологічних наук, професор, професор кафедри соціології та психології
факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4962-0975>;

Вадим Вадимович БАРКО,

кандидат педагогічних наук, науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії психологічного забезпечення
Державного науково-дослідного інституту МВС України (м. Київ);

Людмила Андріївна КИРІЄНКО,

науковий співробітник науково-дослідної лабораторії психологічного забезпечення
Державного науково-дослідного інституту МВС України (м. Київ)

ПРОФЕСІЙНА УПРАВЛІНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ КЕРІВНИКА ПІДРОЗДІЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: ДЕФІНІЦІЇ, ЗМІСТ І СТРУКТУРА

Розкрито теоретичні засади розробки структурної моделі професійної управлінської компетентності керівника підрозділу Національної поліції України. Розглянуто основні підходи до визначення змісту і структури професійної управлінської компетентності керівника, на основі аналізу численних наукових досліджень обґрунтовується авторський варіант вказаної моделі. Використання такої моделі у процесі професійної підготовки керівників поліцейських підрозділів сприятиме формуванню у них належного рівня професійної управлінської компетентності.

Ключові слова: Національна поліція, професійна управлінська компетентність, компетенція, здібності, мотивація, особистість, індивідуально-психологічні якості.

В умовах реформування правоохоронних органів нашої держави особлива увага приділяється удосконаленню професійно-управлінської компетентності керівників підрозділів поліції. Дослідники вважають, що від неї багато в чому залежить успіх діяльності поліцейських підрозділів, якість прийнятих управлінських рішень.

Під професійно-управлінською компетентністю керівника традиційно розуміють узагальнене особистісне утворення, що включає володіння керівником сформованими компетенціями. До компетенцій, своєю чергою, дослідники відносять необхідні керівникові

знання, уміння й способи діяльності, а також розвинені професійно важливі якості та професійно-управлінський досвід, який забезпечує результативність його керівної діяльності [1, с. 129]. Таким чином, науковці розмежовують поняття «компетентність» і «компетенція», більшість авторів виходять із того, що компетентність – це сукупність низки компетенцій, реалізованих у діяльності [2, с. 110]. Водночас дослідники підкреслюють, що у найзагальнішому вигляді під компетенцією слід розуміти здатність людини виконувати певну діяльність відповідно до пред'явлених вимог, а компетентність визначає рівень володіння цією компетенцією (зазвичай не однією, а декількома) [3, с. 16].

На теперішній час опубліковано чимало робіт, що описують структуру й зміст професійної компетентності фахівців у різних сферах професійної діяльності. Так, А. К. Маркова в структурі компетентності професіонала виділила чотири компоненти: спеціальний, соціальний, особистісний та індивідуальний, описавши їх як види професійної компетентності [4, с. 26]. І. О. Зимняя на основі положень, сформульованих у психології, виділила три основні групи компетентностей: компетентності, що стосуються самого працівника, як особистості та суб'єкта життєдіяльності; компетентності, що стосуються взаємодії людини з іншими; компетентності, що відносяться до діяльності людини й проявляються в усіх її типах і формах [5, с. 23].

Концептуально цікава побудова моделі професійної компетентності запропонована С. О. Хазовою. Автор представляє структуру професійної компетентності у двох видах, а саме: 1) функціонально-змістовному – розглядається як сукупність компетентностей, які стосуються сфер діяльності, спілкування і поведінки, функціонально-змістовними складовими професійної компетентності у цій моделі є такі компоненти: загальнопрофесійний (загальнонаукові та дослідницькі компетенції); загальногалузевий (освітні та специфічні компетенції, які стосуються підготовки фахівців у певній галузі); спеціальний (педагогічні, управлінські, рекреаційні компетенції); 2) психологічному – являє собою сукупність когнітивно-інтелектуальних і діяльнісно-поведінкових компонентів [3, с. 17].

На наш погляд, у моделі професійної компетентності будь-якого фахівця доцільно виокремити дві базові компетенції: 1) власне професійні компетенції, що включають у себе вимоги, які пред'являються до керівника відповідно до змісту та специфіки професійно-управлінської діяльності; 2) професійні компетенції, які охоплюють професійно-психологічні характеристики особи, тобто професійні й індивідуально-психологічні якості керівника, що забезпечують успішність його професійно-управлінської діяльності.

Грунтуючись на представленій вище узагальненій моделі у структурі професійної компетентності керівника (зокрема керівника підрозділу поліції) також доцільно виділити дві базові складові: 1) професійні компетенції, що включають професійно необхідні знання (когнітивний компонент) і професійно-управлінські здібності (функціонально-діяльнісний компонент), відповідно до пред'явлених вимог щодо змісту й специфіки професійно-управлінської діяльності керівника; 2) професійно-психологічні характеристики, які представляють професійно важливі індивідуально-психологічні якості керівника, що забезпечують успішність його професійно-управлінської діяльності.

Когнітивний компонент структури професійної управлінської компетентності керівника являє собою сукупність знань, які, враховуючи сферу їхнього застосування, можуть бути умовно розділені на дві групи: знання специфіки управлінської діяльності в поліції: особливостей організації управлінського процесу, у тому числі змісту й специфіки застосування нормативних правових актів; особливостей організації управлінського процесу в професійній діяльності керівника; функціонального змісту управлінської діяльності керівника тощо; знання психологічних основ управлінської діяльності керівника: мотиваційних теорій; соціально-психологічних особливостей функціонування службового колективу; стилів керівництва тощо. *Функціонально-діяльнісний компонент* являє собою здібності, спрямовані на вміння керівника результативно здійснювати управлінські функції в професійній діяльності. Функціонально-діяльнісний компонент, на відміну від когнітивного, формується на основі впровадження теоретичних моделей у професійну діяльність.

Таким чином, модель професійної управлінської компетентності керівника підрозділу поліції виступає у вигляді системи професійних знань і умінь, що забезпечують у своїй сукупності ефективність застосування технологій цілеспрямованого впливу на процеси, що

відбуваються у підпорядкованій керівникові формальній організаційній ланці, створюють необхідні умови для вирішення завдань, які поставлені перед поліцейським підрозділом. На наш погляд, охарактеризована вище структура професійно-управлінської компетентності може використовуватись як орієнтир при розробці програм професійної управлінської підготовки керівників поліцейських підрозділів за відповідними напрямками і специфікою діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Евтихов О. В., Караваев А. Ф. Формирование основ профессионализма и профессиональной компетентности курсантов в вузе правоохранительных органов как педагогическая проблема. *Психопедагогика в правоохранительных органах*. 2014. № 1 (48). С. 128–132.
2. Невирко Д. Д., Евтихов О. В., Жильцов А. В. Формирование профессионально-управленческой компетентности руководителей подразделений органов наркоконтроля. *Вестник Сибирского юридического института ФСКН России*. 2016. № 1 (22). С. 107–118.
3. Хазова С. А. Компетентность конкурентоспособного специалиста по физической культуре и спорту. М.: Академия, 2010. С. 15–26.
4. Маркова А. К. Психология профессионализма. М.: Знание, 1996. С. 25–36.
5. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентного подхода в образовании. М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. С. 22–24.
6. Невирко Д. Д., Евтихов О. В., Жильцов А. В. Профессионально-управленческая компетентность руководителя подразделения по контролю за оборотом наркотиков. Красноярск: КГПУ им. В. П. Астафьева, 2016. 136 с.

Одержано 21.02.2017

Раскрыты теоретические подходы разработки структурной модели профессиональной управленческой компетентности руководителя подразделения Национальной полиции Украины. Рассмотрены основные подходы к определению содержания и структуры профессиональной управленческой компетентности руководителя, на основе анализа многочисленных научных исследований обосновывается авторский вариант указанной модели. Использование такой модели в процессе профессиональной подготовки руководителей полицейских подразделений будет содействовать формированию у них необходимого уровня профессиональной управленческой компетентности.

Ключевые слова: Национальная полиция, профессиональная управленческая компетентность, компетенция, способности, мотивация, личность, индивидуально-психологические качества.

УДК 343.163+159.9+35.082

Інна Миколаївна БЕВЗЮК,

кандидат психологічних наук,
старший викладач відділу підготовки прокурорів
з організації роботи в органах прокуратури
Національної академії прокуратури України (м. Київ)

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПРОЦЕСІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ ПРОКУРОРА

Розглянуто питання розвитку комунікативної компетентності прокурора крізь призму компетентнісного підходу до функціональної сфери прокуратури та формування сукупності знань, умінь і навичок, необхідних для його ефективної професійної діяльності.

Ключові слова: комунікативна компетентність, прокурори, спілкування.

Комунікативна компетенція як професійно необхідна якість прокурора вважається важливою складовою його професійної компетенції. Комунікація є основним видом прокурорської діяльності, де спілкування виступає засобом, за допомогою і в процесі